

עסקים ולומדים

זווית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

פרשת מטות, כ"א תמוז תשע"ד

בין תאוות הכסף לבין חיי משפחה

כאשר קוראים את הפתיחה לפרשת בני גד ובני ראובן, ניתן להבין את הלגיטימיות שבבקשתם. הפסוק מדגיש את המקנה הרב שהיה ברשות השבטים - "ומקנה רב ה'יה ל'בני ראובן ול'בני גד עצום מאד ו'ראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה'. בני גד וראובן החזיקו ברשותם מקנה רב והיו זקוקים לארץ הירדן המזרחי, ששם יוכלו להחזיק את המרעה בצורה מכובדת.

אם כן, מדוע משה כה ביקורתי אליהם ותוקף אותם בחריפות: 'ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיקם יבאו למלחמה ואתם תשביו פה ולמה תניאון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם ה'?" זאת ועוד, וכי ראויים בני גד ובני ראובן שישוו בין מעשיהם לבין המרגלים: 'תחת אבתיכם תרבות אנשים חטאים לספות עוד על חרון אף ה' אל ישראל? רבי יצחק ערמה, בספרו 'עקדת יצחק', תמה על התנהלותו של משה וכך הוא כותב: 'יש לעורר ספק עצום על דבריו של משה רבנו עמהם, והוא: כי היה מהראוי שישאל להם בתחילה אם היה רצונם לעבור עמהם למלחמה, אם לאו. ואם יאמרו לו מה שאמרוהו באחרונה, למה יחרפם על פניהם באמור להם כל אותן קנטורין וחירופין?!

כדי להבין את דרך ההתנהלות של משה, עלינו לזכור שמשה מלווה את עם ישראל במשך ארבעים שנה, והוא מכיר את השבטים לעומק. גם העומדים מן הצד רשאים להקים ועדת ביקורת ולשאול כיצד היה ברשותם של בני גד ובני ראובן צאן ומקנה רב, הרי כל השבטים הלכו יחדיו במדבר והתפרנסו מהמן. ייתכן שמשה ידע את התשובה, וסבר שמדובר בשני שבטים הרודפים אחר הרכוש באופן מוקצן. נקודה זו מודגשת אף בניסוח בקשתם 'ויגשו אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו ומסביר רש"י: 'חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו מקניהם לטפם. אמר להם משה: לא כן עשו, העיקר עיקר והטפל טפל, בנו לכם תחלה ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם'.

שיבוש בסדר העדיפויות מעיד על רדיפת בצע ותאוה. בני גד וראובן מצטיירים בעיני משה כאינטרסנטים, הדואגים לרכושם הפרטי. הרצון להישאר בעבר הירדן נובע מניסיון להשתמט מהמטלות ומהמשימות הערכיות של ירושת ארץ-ישראל. הסיטואציה הזו מדאיגה את משה והוא מזכיר להם את חטא המרגלים, שמוקדו במאסה בארץ הקודש. כך משווה משה בין חטא המרגלים לחטאם של בני גד ובני ראובן שהצד השווה הוא הזלזול בירושת הארץ. בני גד ובני ראובן הבינו שהם נדרשים להיות הראשונים שיכנסו לארץ-ישראל – ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל" אולם משה אינו מוותר להם, ודורש מהם בצורה ברורה וחד משמעית, שהדאגה למשפחה תקדם לדאגת הרכוש, וכך מדגיש: 'בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצאנכם' (לב,כד), כלומר הדאגה למשפחה קודמת לרכוש. תחילה יש לבנות ערים ורק לאחר מכן מכלאות לצאן. בני גד ובני ראובן מקבלים את תביעתו של משה ואומרים לו: 'טפנו נשינו מקננו וכל בהמתנו יהיו שם בערי הגלעד ועבדיה יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה כאשר אדני דבר'. בני גד ובני ראובן מבינים שיש לשנות את הגישה. יש לדאוג קודם לבית ולמשפחה ולאחר מכן לרכוש.

אם כן, ביקורתו של משה על בני גד ובני ראובן הייתה כפולה. ראשית, משה מוחה על כוונתם להישאר בחלק המזרחי ולא להיות שותפים במלחמת מצווה של כיבוש ארץ-ישראל. שנית, משה מוחה על תאוות הממון שהייתה לבני גד וראובן ששיבשה את שיקול דעתם וגרמה לכך, שדאגתם כלפי רכושם תהיה גדולה מהתמסרותם למשפחתם. שתי המחאות של משה יונקות מאותו שורש: מי שאוהב כסף, סביר להניח שזה יגרום לו לפגיעה קשה בערכיו, וסדר העדיפויות ישתבש בהתאם.

נדמה שנקודה זו משמעותית גם כיום. כל אחד חי במתח שבין ההתמסרות לעבודה לבין הטיפול במשפחה. לא בהכרח שמדובר בין הרצון להרוויח יותר כסף לבין שעות איכות עם המשפחה. כיום, המסגרות הן תובעניות יותר, ואדם חייב לעבוד שעות רבות על מנת שיוכל לשמור על מקום עבודתו. אבל גם כאשר נמצאים מחוץ לבית יש צורך לשמור על קשר חם עם הבית ולהיות מעורבים בכל המתרחש בבית ובמיוחד בצדדים הערכיים והחינוכיים.

הכותב הינו:

הרב מאיר נהוראי הוא רב המושב משואות יצחק.

בארגון רבני צהר חברים למעלה מ-1,000 רבנים ואנשי חינוך, הפועלים בהתנדבות לקדם זהותה היהודית של מדינת ישראל, מתוך הידברות ושותפות. ארגון רבני צהר מבוסס על עקרונות של ישרה ונאמנות למדינה, תוך מחויבות להלכה ולמסורת היהודית.

ארגון צהר מזמין אותך להיות שותף באיחוד החברה הישראלית ובעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל

לתרומות ולתמיכה בפעילויות של צהר: 1800-071-414 | www.tzohar.org.il

חפשו אותנו ב-f

